

På bølgetoppene

Jeg starter langt oppe i det harde stryket med ei lita tubefluu i kobber som flyter på bølgetoppene. Hogget kommer som et mindre sjokk, og før jeg vet ordet av det er laksen i full fart på vei mot brekket.

Jakt & Fiske

LAKSE-FISKE

AV PELLE KLIPPINGE

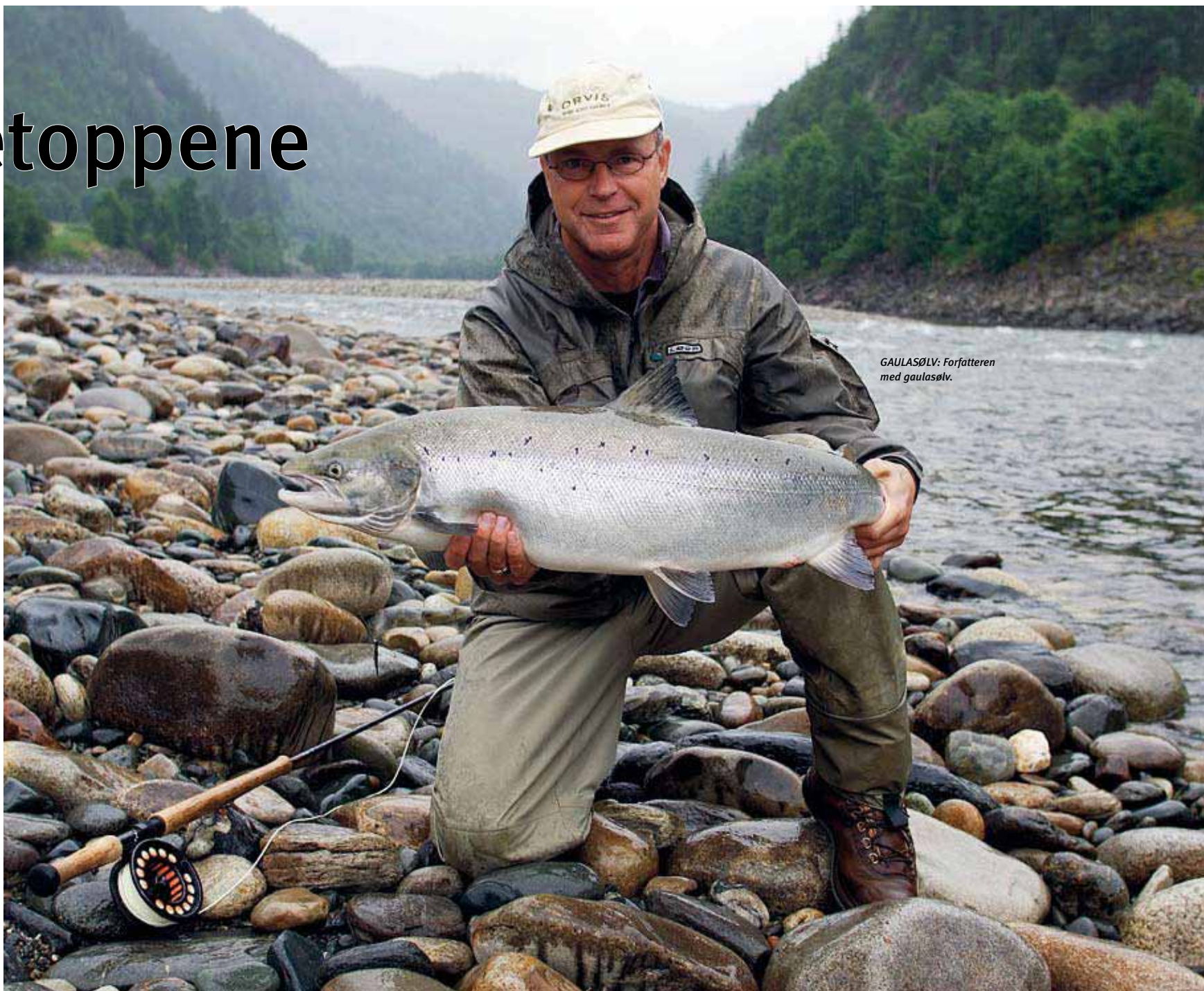
Laksen tverrvender så i siste sekund og gjør en serie med kraftfulle hopp. At det er en fullvoksen kar, er det ingen tvil om, og etter hva jeg kan se er den blank som sølv. Etter at den har tømt seg for en del av kreftene, går den ut på dypere vann. I hølen med sine bratte skrenter, er det dog ikke så enkelt å kjøre storlaks. Man blir stående for høyt i forhold til laksen og får ikke lagt skikkelig sidepress på den.

Etter drøyt 20 minutter har den dog lagt seg over på siden, og den er klar for landing. Den er bred og så nygätt at den fortsatt har noen lus sittende rundt gattfinnen. Det er også det siste jeg ser av den. Da jeg bare er noen centimeter fra å få tatt et skikkelig grep rundt sporden, løsner flua. Det var den...

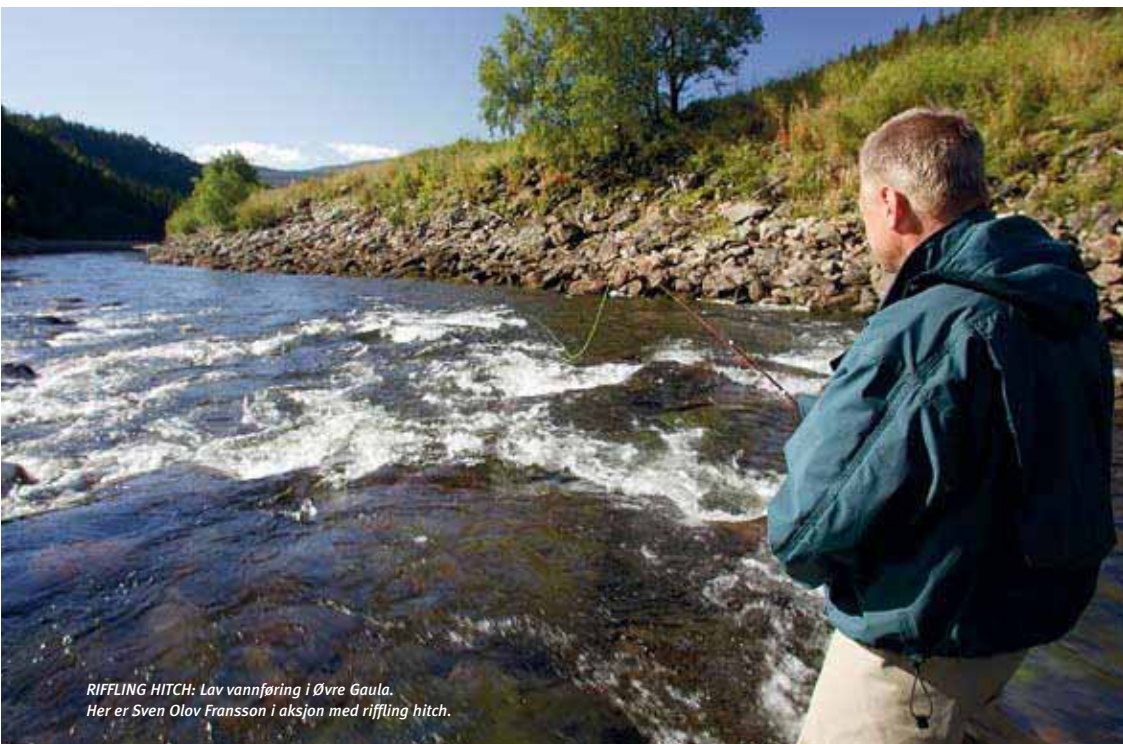
Halvåpen kjeft

Snart etter flyter flua igjen på bølgetoppene. Innimellom dykker den ned og lager luftbobler. Elva er smal her, kanskje bare ca. 10 meter bred, og strømmen er hard. Etter noen korte kast skimter jeg plutselig et hodet på en laks som med halvåpen kjeft jager etter «riffleren». Men den misser. Jeg legger ut enda et kast. Laksen kommer på nytt med full fres. Hogger og misser, hogger og misser, men til slutt får den tak i tuben blant sprengestein og rask som har samlet seg helt inne ved land.

Det første utraset blir en gjentakelse av det forrige, samtidig dukker det til min ergrelse opp en flokk kursdeltakere på den andre siden av elva. Jeg håper bare at de ikke begynner

GAULASØLV: Forfatteren med gaulasølv.

RIFFLING HITCH: Lav vannføring i Øvre Gaula. Her er Sven Olov Fransson i aksjon med riffling hitch.

å fiske så lenge fighten varer. Noen dager i forveien oppsto det nemlig et fullstendig kaos da deltakernes snører fortsatte å hvine i lufta mens drillingen pågikk. Enten så de ikke hva som foregikk, eller de forsto det ikke.

Laksen går fort og gjør noen skikkelige hopp i flere runder. Gjengen på den andre siden peker og gestikulerer, og mens jeg aner det verste dukker «desinfiseringskontrollen» opp.

Fin applaus

Etter den forrige fighten er jeg blitt nokså trøtt, og jeg setter meg på en stein for å kjøre laksen derfra. Det er gått 10 minutter, og laksen stanger mot dyppet. Jeg presser den så mye jeg kan, og det verker smått i armen idet Øystein dukker opp som dagens reddende engel. Han tar håven og lander en «11-kilos». Gjengen på den andre siden applauderer. Fantastisk, kanskje har de lært litt om hvordan man oppfører seg i elva.

Øystein spør om jeg vil beholde laksen, og det vil jeg – uten tvil. Ikke om jeg hadde hatt Orri Vigfusson bak ryggen på meg, ville jeg ha satt ut en så flott røykelaks. Jeg gir den noen kakk i hodet, og begynner å legge ut

om mine siste opplevelser; hvordan laksen jaget, misset, tok og hoppet. Samtidig måtte jeg også fortelle om alle de andre laksene jeg hadde sett i løpet av uka. Så mye fisk hadde jeg aldri tidligere sett i noen norsk elv. Stadig vekk var det full fart i hølene – med laks i alle tenkelige størrelser, fra XL og ned til small.

Hissig storlaks

Visst er det interessant av og til å konstatere hvor hissige også storlaks kan være til å ta flua, jage som besatt for å kaste seg over en «halvtommer» i den hardeste strømmen. Dagen i forveien hadde det imidlertid stort sett vært håpløst å få den til å ta, også på dypere vann. Dette samtidig som markfiskerne på den andre siden av elva dro tre flotte lakser opp fra dyppet rett foran nesa på oss.

Jeg vet ikke hvorfor, men sjelden lykkes jeg med synkelinefisket, spesielt med det helt botnnære. Jeg fisker det helt enkelt ikke, eller så er det fordi jeg er for lat. Det er krevende, tungt, og så hater jeg botnappene helt enkelt. Fisket blir mindre artig, derfor nøyer jeg meg med å fiske i de høyere lagene, hvilket i praksis vil si

ikke særlig mer enn en meter under overflata. Det virker kanskje lite, men se etter hvor dypt flua går i strømmen, så får du se. Der strømmen er hard kommer ikke flua, selv med synk 2, så mye lenger ned. I alle tilfeller holder dette i de lakseelvene jeg fisker, til og med i de skotske elvene hvor jeg prøver å friste en og annen vårlaks etter isløsningen.

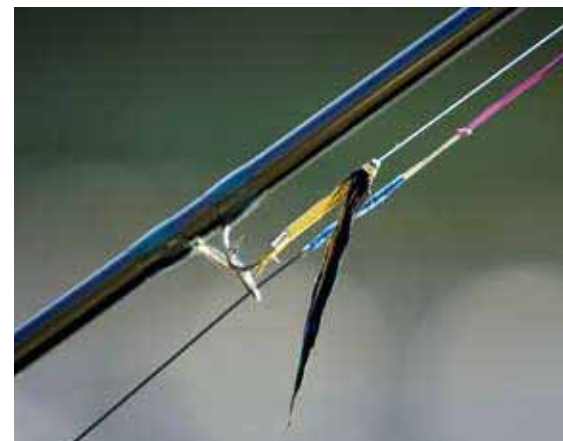
Favorittsnøret

Et snøre som alltid har vært en favoritt for meg, er sink-tipen. Det er dette snøret jeg tar flest lakser med i løpet av sesongen og som eliminerer behovet både for intermediate og slow sink.

Men det er viktig at spissen er hurtigsynkende. Fordelen med sink-tip er at den fisker effektivt. Flue og fortom trekkes raskt noen centimeter ned, også der hvor strømtrykket kan være kraftig. Og det er viktig. Til sammenligning så fisker intermediaten og slow sinken på samme nivå, men de har den ulempen at de «limes» fast i overflatevannet og gjør mendingen og kontrollen vanskeligere. En annen fordel med sink-tipen er at den er lett å løfte og kaste i en bevegelse – uten noen ekstra rulle- eller mellomkast.

I OVERFLATA: Åttekilos gaulalaks som tok i overflata.

VINNER FRAM: Fortyngete fluer vinner fram. «Konhodene» gir flua vekt som gjør at den raskt skjærer igjennom overflatestrømmen.

Utviklingen av sink-tip snørene er svært gledelig. I dag finnes det flere opplegg med såkalte «connect tips» eller «multi tips». Konseptet består av ei hovedline med en lang klump, pluss et utvalg av løse spisser som kan skjøtes sammen med hovedlina ved hjelp av løkker. Spissene er lange, fra fire-seks meter. Fordelen er at man ved hjelp av ett snøre kan dekke sitt behov hele sesongen igjennom. Raskt og enkelt setter man sammen det som trengs – både til flytlinefiske og mer dyptgående alternativer.

Styrker «følelsen»

De snørene jeg bruker, kaster dessuten helt utmerket, også det med den mest hurtigsynkende spissen. Kjernen er nesten stum – hvilket styrker «følelsen» betydelig, ikke bare etter at laksen har tatt, men også under kastingen.

På samme måte som «gullhoder» i mangt og mye har revolusjonert harr- og ørretfisket, har «coneheads» gjort det samme med laksefisket. Noen liker ikke dette, fordi slike fortyngete fluer går ut over presentasjonen. I dag veier de tyngste rundt tre gram og kan kanskje ikke anbefales når vannstanden er på sitt laveste. Men stiger den, så er de svært anvendbare.

I denne sammenheng kommer jeg på et vanskelig vårfiske i Emån flor mange år siden. Vannføringen var svært høy, og fangstene deretter på grunn av problemer med å komme ned til sjørørreten. Ikke engang de aller mest hurtigsynkende snørene kunne hjelpe. En av de oppfinnsomme lokale fiskerne, Bjørn Bergstrøm, festet helt enkelt en fire toms spiker et stykke ovenfor flua. Tungt og klumpete å kaste med, ja visst, men det fungerte.

Effektiv riffling

Som kontrast må jeg fortelle om de aller siste dagene fra fjorårets sesong, høyt oppe i Gaula, ovenfor Singsås der Gaula skifter karakter og forandres til en svingete skogselv kantet av mager granskog. Vannføringen var enda lavere enn i juli – med bare noen få, fattige kubikk som rant i Eggafossen. Og sola, ja, den brant med ufornisket styrke over det uttrøkkete landskapet.

I det klare vannet kunne vi som regel se laks fra en bratt skrent – i tillegg til alle de andre som plasket i hølene både morgen og kveld. Vi testet både smått og stort – uten særlig fremgang. Det var først da fiskebror Knut Alfredsen med en Black Frances 10 elegant tok en hunnfisk på nesten 10 kg – fulgt av en mellomlaks og en rødarget smålaks at vi svensker innså at det var dette som gjaldt. Men

Jeg vet ikke hvorfor, men sjelden lykkes jeg med synkelinefisket

Mountain House

- smaker ganske enkelt bedre!

Det finnes flere høydepunkter på tur enn fjelltopper. En middag fra Mountain House er en av dem.

www.cirdan.no
 Tlf. 2202 5000
CIRDAN

En dobbeltvinget «rifletube» med huller til fortommen tydelig på siden.

Selv om vi gikk over til å stripe med små «halvommere» og Francesfluere over innløpsstrømmene å la Alfredsen, kom vi aldri riktig i gang.

Riffling hitch eller Portland hitch er en svært spennende teknikk som ble utviklet på Newfoundland og som ble popularisert av Lee Wulff. Når elva går lav og varm, passer teknikken aller best, og det er utrolig spennende å stripe hjem flua slik at det dannes en v-formet plog på overflata. Hvis du ennå ikke har prøvd dette, så er det på tide.

Flua kan følges nesten som ei tørrflue, og til og med stor laks kan være interessert. For å få flua til å gå riktig, trengs det egentlig bare flyfeline og et halvstikk med fortommen bak fluehodet.

Stramt snøre

Aller mest effektivt er det dog, som Knut gjør, å bruke en halvtoms tube i plast med en så lett trebbelkrok som mulig. Det holder lenge med bare en vinge på denne flua, ingen kropp. Selv synes jeg det er en fordel med et tødt eller hvitt hode, på grunn av større kontrast blir det lettere å følge med flua.

Hull til fortommen lager ca. en halv cm bak hodet slik at du får reist vingen. Det er bare å stikke ei nål inn bakfra. Dersom man ønsker det, kan man også lage et hull på hver side av tuben. Dette for å skifte hull etter hvilken side av elven man fisker fra.

Sent tilslag

Det er viktig å få kontakt med flua så snart man har kastet ut. Kast derfor ikke for langt. For å oppnå den beste effekten, så prøv deg fram med forskjellige kastevinkler. Dra deretter forsiktig i lina, og du får flua til å surfe på overflata. En god metode er å følge Knuts egne anbefalinger:

Det aller viktigste er å holde stramt snøre hele tida. Mend nedstrøms, styr snøret med stangspissen og ta inn line etter hvert. Varier kastene etter strømmen. Ved jevn, fin strøm kan kastene legges nokså på tvers. Under vanskelige forhold kan det være nødvendig å vade ut og holde flua over standplasser nedstrøms.

Aller vanskeligst er det å vente lenge nok med tilslaget.

Laksen kan ta på så mange måter: hoppe, rulle eller følge etter flua før den biter. Først når laksen har tatt flua skikkelig, og man kjemper tyngden av den, er tiden inne til å stramme opp og drive inn krokspissen. Blir man så paralyisert at man glemmer alt, så gjør det intet. Laksen kan selv drive inn kroken i det første utraset.

Varmt og høyt

Fiske på forskjellige dyp og valg av snøre gjør det interessant å høre med andre fiskere hvordan de innretter seg. Jeg stilte spørsmålet til tre fiskere med lang erfaring fra de norske elvene: Asbjørn Storøien, Orkanger, Kent Håkansson, Mørnum og Jonas Hammarstedt, Hovin. Med vanntemperaturen over ni grader, er de stort sett enige. Da er det som regel flyelinen koblet til en synkende spiss eller fortom som gjelder, av og til komplett med «conehead» eller en eller annen metalltube. For kaldere elv er svarene mer varierende:

Asbjørn Storøien:

Mitt synkelinefiske foregår med LTS, synk 1-2 med flere typer Polyleader, fra hurtigsynkende til ekstra hurtigsynkende spiss. Min erfaring med Polyleader er at synkelina blir mye bedre å kaste med, taperingen forlenges, kastet strekker seg bedre og går lengre. En fortom til 1 – 1,5 m holder.

Kent Håkansson:

Når vanntemperaturen synker til under ni grader, foretrekker jeg å fiske i mellomstikket. Dersom hølen ikke er for dyp, bruker jeg sink-tip eller intermediate. Det gjør at jeg kan fiske kastet helt ut uten å stite fast. Er hølen dypere eller strømmen sterk, bruker jeg synkeline 1, 2 eller 3. Jeg har aldri støtt på forhold der det har vært nødvendig å gå enda dypere ned.

Jonas Hammarstedt:

I høy og kald elv trenger man både synkeline og tung flue for at man skal komme langt nok ned til å friste laksen. For øvrig fisker jeg mest med flyt eller intermediate, ofte koblet til en eller annen synkefortom. Det er både enkelt og raskt å skifte denne. Dette kan så kombineres med ei mer eller mindre tung flue.

VALGETS KVALER: Forskjellig utstyr, men hva skal man velge?